

FAKTORY ŠKÁLY SEIS

V této zprávě se chci zabývat škálou SEIS a jejími faktory. Sami autoři původní škály vytvořili na základě faktorové analýzy jednofaktorové řešení, které bylo později revidováno. Řada studií navrhuje model složený ze 3 až 4 faktorů (Austin et al., 2004). Mezi nimi stojí i studie Hypšové a Štindlové (2021), kde se zaměřují na měření emoční inteligence u příslušníků Policie a běžné populace v ČR a na základě explorativní analýzy mluví o třech faktorech. Upozorňují však i na existující zahraničních studií navrhuje 5 faktorů. Vzhledem k nejasné faktorové struktuře škály chci v této zprávě využít explorativní faktorovou analýzu. Ta bude použita na datech vysokoškolských studentů sesbíraných pro mojí bakalářskou práci, kde jsem se ale faktorové analýze nevěnovala.

Představení škály SEIS

Pro alespoň povrchové porozumění se prvně budu věnovat modelu emoční inteligence z roku 1990, který vyvinuli Salovey a Mayer a na kterém je tato škála postavena. Emoční inteligenci definovali jako podmnožinu sociální inteligence, která zahrnuje schopnost monitorovat vlastní i cizí pocity a emoce, rozlišovat mezi nimi a využívat tyto informace k usměrňování vlastního myšlení a jednání. Podle jejich modelu tvoří jádro EI tři duševní procesy týkající se emočních informací: posouzení a vyjadřování emocí, regulace či kontrola emocí a využití emocí adaptivním způsobem. Dále hodnotí, zda jsou procesy využity ve vztahu k sobě nebo k ostatním. (Salovey & Mayer, 1990) Schutte a kolegové se od tohoto modelu odrazili a vytvořili 62 položek, které poté pomocí faktorové analýzy změnili na 33. Respondenti odpovídali na pětibodové Likertově škále: nesouhlasím (1), spíše nesouhlasím (2), nevím (3), spíše souhlasím (4) zcela souhlasím (5) (Schutte et al., 1998). Austin a kolegové (2004) přichází s novou upravenou verzí obsahující 41 položek. Překlad dotazníku SEIS, který obsahuje 41 položek, vytvořil doc. PhDr. František Baumgartner, CSc. Tento dotazník byl využit v získávání dat pro tuto práci.

Explorativní faktorová analýza

Explorativní faktorová analýza má za cíl analyzovat korelace většího množství proměnných a na jejich základě toho určit skupiny proměnných, za kterými stojí společný faktor. Cílem je tedy pro tento případ popsat pomocí několika skrytých rysů odpovědi na položky testu. Předpokládáme tedy, že každý člověk má kvantifikovatelné rysy a že, odpověď daného člověka na danou položku je nějaký vážený součet těchto hodnot rysů.

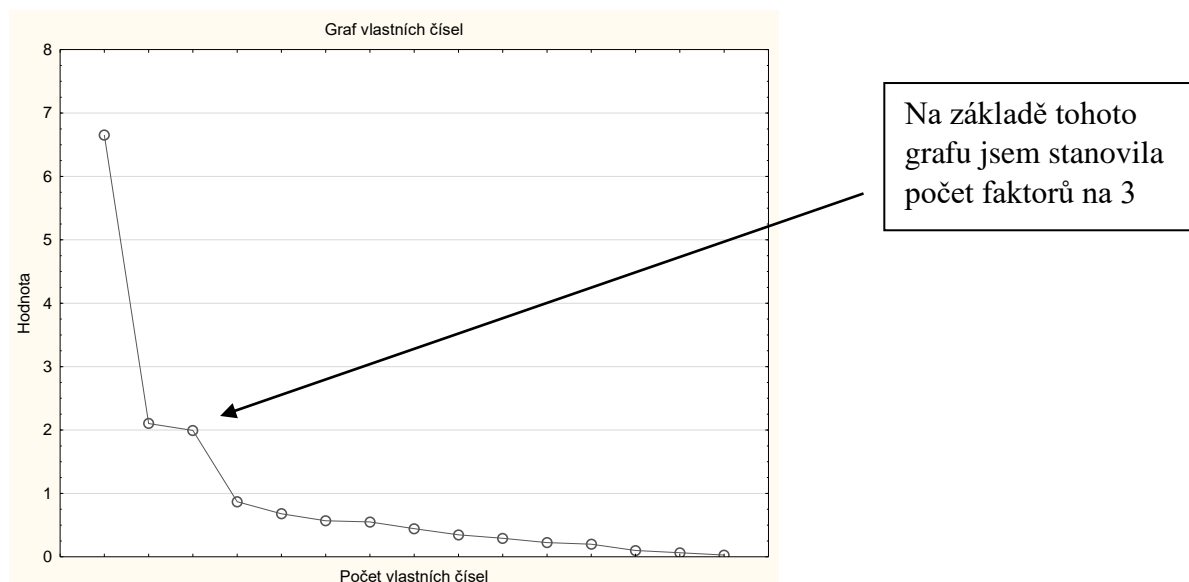
Výsledky¹

Data pro tuto zprávu pochází z mojí bakalářské práce. Celý dotazník vyplnilo celkem 157 studentů vysokých škol v průměrném věku 22,42 (min=19; max=46; SD = 4,35), z toho 117 žen (74,5 %), 38

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychoogie.cz/stat4?i=233>

mužů (24,2 %) a 2, kteří uvedli u pohlaví jiné (1,3 %). 138 z respondentů je v prezenčním studiu (87,9 %) a 19 ve studiu kombinovaném (12,1 %).

Z 41 položek jsem na základě snižování reliability vyřadila 8 položek č. 4,7,9,10,13,14,20 a 34. Dále jsem se na základě sutinového grafu rozhodla pro model se 3 faktory.

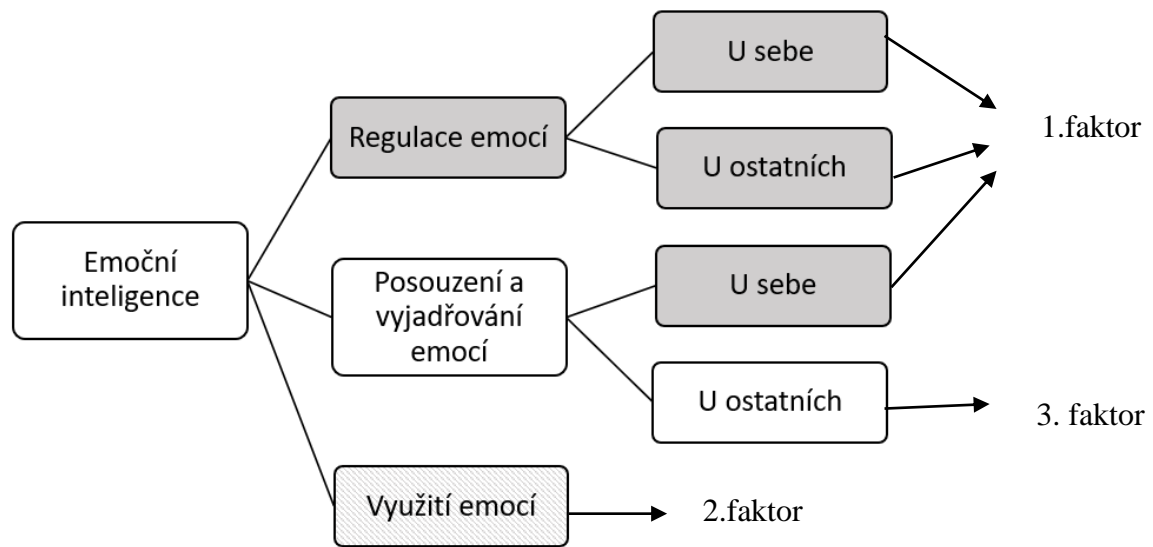
Pro extrakci faktorů byla využita metoda hlavních os, při které je využita redukovaná korelační matice. Byla zvolena rotace Varimax. Tři faktorová varianta celkem vysvětluje 32,58 % rozptylu. V následující tabulce jsou vybrané položky sytící faktory nad hodnotou 0,40 pro každý z faktorů.

Faktor 1		Faktor 2		Faktor 3	
položka	hodnota	položka	hodnota	položka	hodnota
24	0,66	37	0,59	6	0,75
35	0,65	33	0,52	22	0,73
27	0,62	38	0,50	17	0,68
3	0,60	30	0,49	31	0,55
15	0,57	5	0,46	8	0,52
11	0,54	32	0,43	36	0,47
12	0,51	21	0,42	39	0,46
26	0,51	23	0,42	28	0,43
1	0,44	25	0,42		
38	0,44				
18	0,43				
2	0,41				

Při zaměření se na výše zmíněné položky se sycením faktoru vyšším než 0,4 a původní model, z kterého škála vychází, jsem pojmenovala první faktor Regulace emocí a Posouzení emocí u sebe, druhý faktor Využití emocí a třetí faktor Posuzování emocí u ostatních.

Faktor 1 Regulece emocí a posouzení emocí u sebe je tedy nejvíce sycen následujícími položkami:	
24	Často nevím, proč se mé emoce mění.
35	Když čelím nějaké výzvě, vzdávám se, protože jsem přesvědčen/a, že selžu.
27	Lehce rozpoznám emoce, které prožívám
3	Všeobecně očekávám neúspěch, když zkouším něco nového.
15	Když prožívám pozitivní cit, vím, jak si ho udržet co nejdéle.
11	Uvědomuji si emoce, které prožívám
12	Všeobecně neočekávám, že se budou dít dobré věci.
26	Považuji za těžké ovládat své emoce.
1	Rozeznám, kdy můžu říct druhým o svých osobních problémech.
38	Využívám dobrého naladění, které mi pomáhá při boji s překážkami.
18	Vyhledávám aktivity, které mě dělají šťastným/ou.
2	Když se setkávám s překážkami, připomenu si, jak jsem čelil/a podobným těžkostem a překonal/a jsem je.
Faktor 2 Využití emocí je nejvíce sycen následujícími položkami:	
37	Pomáhám lidem, aby se cítili lépe, když jsou na tom špatně.
33	Když cítím změnu prožívaných emocí, napadají mě nové myšlenky.
38	Využívám dobrého naladění, které mi pomáhá při boji s překážkami.
30	Pochválím druhé, když udělají něco dobře.
5	Jiní lidé pokládají za lehké svěřit se mi.
32	Když mi někdo vypráví o důležité události ze svého života, většinou se cítím tak, jako kdybych událost prožil/a sám/a.
21	Když jsem pozitivně naladěn/a, je pro mě lehké řešit problémy.
23	Nevěřím, že mé emoce mi pomáhají při zrodu nových nápadů.
25	Nemyslím si, že mi pozitivní nálada pomůže při hledání nových myšlenek.
Faktor 3 Posuzování emocí u ostatních je nejvíce sycen následujícími položkami:	
6	Pokládám za těžké porozumět tomu, co neverbálně (mimikou, gesty apod.) vyjadřují jiní lidé.
22	Mám sklon nesprávně chápat výrazy tváře jiných lidí
17	Dost často nesprávně chápu, co se odehrává v sociálních situacích.
31	Jsem si vědom/a toho, co lidé ve styku s jinými vyjadřují neverbálně (mimikou, gesty apod.).
8	Někdy neumím posoudit, jestli člověk, se kterým mluvím, hovoří vážně nebo žertuje
36	Umím poznat, co jiní lidé cítí už při pohledu na ně.
39	Je těžké říct, jak se někdo cítí, jenom podle tónu jeho hlasu.
28	Lidé mi říkají, že se se mnou těžko mluví.

Pro lepší propojení jsem vytvořila model, který dané spojení modelu Salovey a Mayera z roku 1990 a faktorů zobrazuje:

Zdroje

Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H. S., & McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Personality and Individual Differences*, 36(3), 555–562. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00114-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00114-4)

Hypšová, P., & Štindlová, S. (2021). Emoční inteligence příslušníků Policie České republiky a běžné populace: vybrané demografické charakteristiky. *Československá psychologie*, 65(6), 592-607. <https://doi.org/10.51561/cspsych.65.6.592>

Salovey, P., & Mayer, J. D. (1989-1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>

Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 167–177. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4)